

Sonagel D1

Revisjonsdato: 30.06.2016

AVSNITT 1: IDENTIFIKASJON AV STOFFET/STOFFBLANDINGEN OG SELSKAPET/FORETAKET

1.1 Produktidentifikator

Kjemikaliets navn	Sonagel D1
Erstatter sikkerhetsdatablad fra	04.10.2013
Utgave nummer	2.0

1.2 Relevante identifiserte bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som frarådes

Anvendelse	Ultralyd couplant. Industriell og profesjonell bruk. Foreta en risikovurdering før bruk.
Anvendelser som frarådes	Dette produktet anbefales ikke for annen bruk enn det som er angitt over. Begrenset til profesjonelle brukere. Produktet anbefales ikke for privat bruk.

1.3 Opplysning om leverandør av sikkerhetsdatabladet

Leverandør	Holger Hartmann as Berghagan 3 NO-1405 Langhus Norge Telefon: +47 23 16 94 90 www.holgerhartmann.no post@holgerhartmann.no
E-post	post@holgerhartmann.no
Ansvarlig	Holger Hartmann AS
Utarbeidet av	Sensor Chemcontrol AS
1.4 Nødtelefonnummer	Giftinformasjonen: +47 22 59 13 00.

AVSNITT 2: FAREIDENTIFIKASJON

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Klassifisering i henhold til 1272/2008EC	Repr 1B; H360FD: Reproduksjonstoksisitet. Acute Tox 4; H332: Akutt giftighet. Eye Irrit 2; H319: Alvorlig øyeirritasjon.
--	--

2.2 Merkningselementer

Piktogram

Varselord	Advarsel
Faresetninger	H360FD Kan skade forplantningsevnen; kan gi fosterskader. H332 Farlig ved innånding. H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.
Sikkerhetssetninger	
Forebygging	P201 Innhent særskilt instruks før bruk. P202 Skal ikke håndteres før alle advarsler er lest og oppfattet. P260 Ikke innånd støv/røyk/gass/tåke/damp/aerosoler. P261 Unngå innånding av støv/røyk/gass/tåke/damp/aerosoler. P264 Vask eksponert hud grundig etter bruk. P270 Ikke spis, drikk eller røyk ved bruk av produktet. P271 Brukes bare utendørs eller i et godt ventilert område. P280 Benytt vernehansker /verneklær/vernebriller/ansiktsskjerm. P281 Bruk påkrevet personlig verneutstyr.

SIKKERHETSATABLAD

Sonagel D1

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 30.06.2016

Tiltak P301+P312 VED SVELGING: Kontakt et GIFTINFORMASJONSSENTER eller lege ved ubehag.
P302+P352 VED HUDKONTAKT: Vask med mye såpe og vann.
P304+P340 VED INNÅNDING: Flytt personen til frisk luft og sørg for at vedkommende hviler i en stilling som letter åndedrettet.
P305+P351+P338 VED KONTAKT MED ØYNENE: Skyll forsiktig med vann i flere minutter; Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre; Fortsett skyllingen.
P308 Ved eksponering eller mistanke om eksponering: Kontakt umiddelbart et giftinformasjonssenter eller lege.
P321 Særlig behandling, se informasjon på etiketten.
P330 Skyll munnen.
P337+P313 Ved vedvarende øyeirritasjon: Søk legehjelp.
P362+P364 Alle tilsøtte klær tas av, og vaskes før de brukes på nytt.

Oppbevaring P405 Oppbevares innelåst.

Disponering P501 Innhold/holder leveres til godkjent mottaksstasjon for farlig avfall.

Ingredienser på etiketten Dinatriumtetraborat, vannfri borsyre, dinatriumsalt (10 - 25%), Natrium N-lauroyl sarkosinat (1 - 2,5%)

2.3 Andre farer Støv og partikler kan rispe og irritere øynene.
Kjemikaliet tilfredsstiller ikke kriteriene for PBT (persistente (langsomt nedbrytbare), bioakkumulerende (lagres i levende vev) og toksiske (giftige)) eller vPvB (svært persistente og svært bioakkumulerende) i samsvar med REACH vedlegg XIII.

AVSNITT 3: SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.2 Stoffblandinger

Ingrediens	Identifisering	Klassifisering	Note	Vekt-%
Dinatriumtetraborat, vannfri borsyre, dinatriumsalt	Ec/Nlp nr: 215-540-4 Cas nr: 12179-04-3 Index nr: 005-011-02-9	Repr 1B; H360FD	H	10 - 25
Natrium N-lauroyl sarkosinat	Reach nr: 01-2119527780-39 Ec/Nlp nr: 205-281-5 Cas nr: 137-16-6	Skin Irrit 2; H315 Eye Dam 1; H318 Acute Tox 2; H330		1 - 2,5
Sjenerende inhalerbart støv			Æ	
Sjenerende respirabelt støv			Æ	

Tegnforklaring Acute Tox 2: Akutt giftighet.
Eye Dam 1: Alvorlig øyeskade.
Skin Irrit 2: Irriterende for huden.
Repr 1B: Reproduksjonstoksitet.
Forklaring til relevante faresetninger finnes i seksjon 16.

Ingredienskommentarer Klassifiseringen gjelder for hvert enkelt stoff, ikke for produktet.
Alle konsentrasjoner er oppgitt som vektprosent.
Referanser i notene forholder seg til EU forskriften "REGULATION (EC) No 1272/2008 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 16 December 2008".

Note Æ: Stoffet er oppført fordi det har en grenseverdi (administrativ norm).

Note H: Stoffet ligger på kandidatlisten (ECHA SVHC liste) i en konsentrasjon over 0,1 prosent eller mer. Leverandører av produkter med stoffer på kandidatlista må framskaffe sikkerhetsdatablad til sine kunder selv når produktet ikke er klassifiseringspliktig.

AVSNITT 4: FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Innånding Kontakt et GIFTINFORMASJONSSENTER eller lege ved ubehag. Hvis den skadede ikke puster, gi kunstig åndedrett. Frisk luft, varme og hvile, helst i bekvem halvsittende stilling. Sørg for frie luftveier.

Hudkontakt Kontakt lege hvis irritasjonen vedvarer.

Øyekontakt Støv og partikler kan rispe og irritere øynene. Kontakt lege hvis besvær vedvarer.

SIKKERHETSATABLAD

Sonagel D1

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 30.06.2016

Svelging	Kontakt lege. IKKE FREMKALL BREKNINGER. Ingen eksponering er sannsynlig på grunn av den fysiske tilstanden til produktet. Svelging er ikke en forventet eksponeringsvei.
4.2 De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede	n/a
4.3 Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig	Ved ulykke eller uvelhet, ta straks kontakt med lege, vis fram bruksanvisningen eller sikkerhetsdatabladet om det er tilgjengelig.
Annen informasjon	Ved tvil eller ved vedvarende symptomer- søk legehjelp.

AVSNITT 5: BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1 Slukkingsmidler	
Passende slukningsmidler	Vanntåke, skum, CO2 og pulver.
Uegnete slukningsmidler	Unngå rettet vannstråle i slukkingsarbeidet.
5.2 Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen	n/a
5.3 Råd til brannmannskaper	Brannmannskap bør bruke standard verneutstyr med flammehemmende jakke, hjelm med ansiktsvern, hansker, gummistøvler og selvforsynt pusteapparat i lukkede rom.

AVSNITT 6: TILTAK VED UTILSIKTEDE UTSLIPP

6.1 Personlige forsiktighetsregler, personlig verneutstyr og nødrutiner	Bruk verneutstyr som beskrevet i seksjon 8.2 i sikkerhetsdatabladet. Beholdere med oppsamlet materiale skal merkes nøye med korrekt innhold. Hold mennesker og dyr unna det forurensede området.
6.2 Forsiktighetsregler med hensyn til miljø	Unngå dannelse og spredning av støv. Tømming i omgivelsene må unngås.
6.3 Metoder og materialer for oppsamling og rensing	Pulver suges opp med støvsuger eller samles mekanisk uten støvdannelse, sørg for at avfall samles i en egnet beholder. Mindre mengder tas opp med absorberende materiale. Leveres nærmeste mottakstasjon for destruering.
6.4 Henvisning til andre avsnitt	Se avsnitt 7 for informasjon om sikker håndtering. Se avsnitt 8 for informasjon om personlig verneutstyr. Se avsnitt 12 for informasjon om økologi. Se avsnitt 13 for informasjon om fjerning av avfall.

AVSNITT 7: HÅNTERING OG LAGRING

7.1 Forsiktighetsregler for sikker håndtering	Bruk egnede vernehansker. Brukes bare utendørs eller i et godt ventilert område. Håndteres i samsvar med god hygiene og sikkerhetspraksis. Brukerveiledningen skal følges for å oppnå sikker bruk og best mulig resultat.
7.2 Vilkår for sikker lagring, herunder eventuelle uforenligheter	Oppbevares innelåst. Oppbevares i tett lukket originalemballasje på et tørt og kjølig sted.
7.3 Særlig(e) sluttanvendelse(r)	Ultralyd couplant: En couplant er et materiale som tjener som et medium for overføring av lydølger. Vanligvis er couplant gel en form for vannbasert stoff, eller en pasta sammensatt av oljer eller fett-lignende kjemikalier. Det er plassert i fysisk kontakt med en transduser som mottar lydsignaler i luften og deretter omdanner dem til elektriske impulser for overføring. Mikrofoner og lyd testutstyr bruk couplant gel eller tørre couplants til rette for dette. Industriell og profesjonell bruk.

AVSNITT 8: EKSPONERINGSKONTROLL/PERSONLIG VERNEUTSTYR

8.1 Kontrollparametre

Ingrediens	Einecs nr	CAS nr	8 timer		Korttid		Ref.	Anm.	År
			mg/m3	ppm	mg/m3	ppm			
Sjenerende inhalerbart støv			10				Norsk	20	2016
Sjenerende respirabelt støv			5				Norsk	18	2016

Anmerkning om tiltak- og grenseverdier	Referanse Norsk: Grenseverdier for forurensninger i arbeidsatmosfæren. Hentet fra Forskrift om tiltaks- og grenseverdier. Fotnote 20: Grenseverdien er fastsatt for inhalerbar (respirabel) aerosol/støv. Fotnote 18: Grenseverdien er fastsatt for respirabel aerosol/støv hvor partikler kan nå helt ut i
--	---

SIKKERHETSATABLAD

Sonagel D1

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 30.06.2016

alveolene.

8.2 Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen

Sunn fornuft og sikkerhetsregler skal alltid brukes ved allmenn omgang med kjemikalier. Sørg for at emballasjen er riktig merket for å forebygge uforutsett inntak eller feilaktig bruk. Sørg for god arbeidshygiene. Sørg for bruk av anbefalt verneutstyr og vernetøy. Sørg for tilstrekkelig utsug eller ventilasjon på arbeidsplassen. Unngå kontakt med øyne og hud.

Åndedrettsvern

Hel- eller halvmaske med kombinasjonsfilter, EN 141 (organisk/uorganisk damp/partikler), type ABEK-P3 eller pusteapparat anbefales.

Den europeiske standardiseringskommiteens (CEN) standarder EN136, EN140 og EN405 angir åndedrettsvernsmasker, EN149 og EN143 angir filteranbefalinger.

Øyevern

Øyespylingsutstyr skal være tilgjengelig, helst også dusjmulighet. Bruk egnede beskyttelsesbriller eller ansiktsskjerm som beskyttelse mot støv. Øyevern skal være i henhold til standarden EN 166.

Håndvern

Beskyttelseshansker av nitril eller neopren med med hansketykkelse over 0,35 mm i henhold til standard EN-374.

Ved kontinuerlig kontakt: Hansker med gjennomtrengningstid over 480 minutter.

Ved kortsiktig sprut/eksponering (inntill 30 minutter): Gjennomtrengningstid over 60 minutter.

Hanskens egnethet og gjennombruddstid vil variere avhengig av de spesifikke bruksforholdene.

Undersøk og eventuelt erstatt slitte eller ødelagte hansker. Om kontakt med underarmene er sannsynlig, bruk hansker med mansjetter. Tynne hansker vil gi beskyttelse i kortere tid og bør vanligvis brukes bare én gang og deretter kastes. Tykkere hansker er nødvendig hvis det finnes mekanisk risiko med mulighet for oppskraping eller punktering.

Annet hudvern enn håndvern

Bruk egnede verneklær.

Annen informasjon

Det er god industriell hygienep praksis å unngå hudkontakt mest mulig. Unngå bruk av ringer, klokker e. l. som er egnet til å holde på produktet og derved forårsake hudreaksjoner. Beskyttelseskremer kan hjelpe til å beskytte utsatte hudområder, men kan ikke erstatte hansker. Fjern forurensete klær for å unngå hudkontakt. Etter vask av huden påføres fet hudkrem for å erstatte tapt hudfett. Hold god orden. Spesifikke hygienetiltak: Praktiser god personlig hygiene som vasking etter håndtering av produktet og før spising, drikking og/eller røyking. Vask regelmessig arbeidstøy og verneutstyr for å fjerne forurensninger. Kast tilsølt arbeidstøy og sko som ikke kan vaskes.

AVSNITT 9: FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Form	Pulver
Farge	Lys gul
Lukt	Luktfri
Lukterskel	n/a
pH (kons.)	n/a
Smeltepunkt/ frysepunkt	n/a
Startkokepunkt og kokeområde	n/a
Flammepunkt	n/a
Fordampingshastighet	n/a
Antennelighet (fast stoff, gass)	n/a
Øvre/nedre antennelighets- eller eksplosjonsgrense	n/a
Damptrykk	n/a
Damptetthet	n/a
Relativ tetthet	n/a
Løselighet(er)	n/a
Løselighet i vann	70% (Løselig)
Fordelingskoeffisient n-oktanol/vann	n/a
Selvantenningsstemperatur	n/a
Nedbrytingstemperatur	n/a
Viskositet	n/a
Eksplosjonsegenskaper	Ikke eksplosiv
Oksidasjonsegenskaper	Ikke oksiderende

SIKKERHETSDATABLAD

Sonagel D1

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 30.06.2016

9.2 Andre opplysninger n/a

AVSNITT 10: STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet	n/a
10.2 Kjemisk stabilitet	Stabil under normale forhold.
10.3 Risiko for farlige reaksjoner	n/a
10.4 Forhold som skal unngås	n/a
10.5 Uforenlige materialer	n/a
10.6 Farlige nedbrytningsprodukter	n/a

AVSNITT 11: TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1 Opplysninger om toksikologiske virkninger	dinatriumtetraborat, vannfri borsyre, dinatriumsalt
For ingrediens	2660 mg/kg (Rotte)
LD50 oral	Farm Chemicals Handbook. Vol. -, Pg. C48, 1991.
Referanse	
Akutt giftighet	Farlig ved innånding. Svelging er ikke en forventet eksponeringsvei. Gjentatt eller langvarig innånding av partikler kan forårsake luftveissykdommer. Inntak kan forårsake irritasjon i munn, svelg og fordøyelseskanal.
Hudetsing/ hudirritasjon	Kan irritere fuktig hud.
Alvorlig øyeskade/ øyeirritasjon	Alvorlig irritasjon av øynene. Kan gi mekanisk irritasjon.
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Ingen av kjemikaliene oppført i seksjon 3 er klassifisert som allergifremkallende.
Skader på arvestoffet i kjønnseller	Ingen av kjemikaliene oppført i seksjon 3 er klassifisert som arvestoffskadende (mutagene).
Kreftfremkallende egenskaper	Ingen av kjemikaliene oppført i seksjon 3 er klassifisert som kreftfremkallende.
Reproduksjonstoksisitet	Kan skade forplantningsevnen. Kan gi fosterskader.
STOT - enkelteksponering	Basert på tilgjengelig data blir ikke kriteriene for klassifisering møtt.
STOT - gjentatt eksponering	Hyppig innånding av støv over lengre tid øker faren for nedsatt lungefunksjon og utvikling av lungesykdommer.
Aspirasjonsfare	Basert på tilgjengelig data blir ikke kriteriene for klassifisering møtt.
Annen informasjon	Sannsynlig eksponeringsvei: Hudkontakt.

AVSNITT 12: ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1 Giftighet	Ingen kjent økotoksikologisk effekt.
For ingrediens	dinatriumtetraborat, vannfri borsyre, dinatriumsalt
EC50	15.4 mg/l (Alge 72 eller 96 timer)
Referanse	Hickey, C.W., C. Blaise, and G. Costan 1991. Microtesting Appraisal of ATP and Cell Recovery Toxicity End Points After Acute Exposure of Selenastrum capricornutum to Selected Chemicals. Environ.Toxicol.Water Qual. 6(4):383-403
LC50	141 mg/l (Kreps 48 timer)
Referanse	Maier, K.J. 1990. The Toxicity and Bioaccumulation of Selenium and Boron to Daphnia magna and Chironomus decorus. Ph.D.Thesis, Univ.of California, Davis, CA :191 p.; Maier, K.J., and A.W. Knight 1991. The Toxicity of Waterborne Boron to Daphnia magna and Chironomus decorus and the Effects of Water Hardness and Sulfate on Boron Toxicity. Arch.Enviroin.Contam.Toxicol. 20(2):282-287
12.2 Persistens og nedbrytbarhet	Ikke lett bionedbrytbar (uorganisk forbindelse).
12.3 Bioakkumuleringsevne	Ingen bioakkumulering er indikert. Det forventes ingen skadelige langtidseffekter på vannorganismer.
12.4 Mobilitet i jord	Produktet er oppløselig i vann.
12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering	Kjemikaliet tilfredsstiller ikke kriteriene for PBT eller vPvB i samsvar med REACH vedlegg XIII. Kjemikaliet inneholder ikke PBT eller vPvB stoffer.
12.6 Andre skadevirkninger	n/a
Annen informasjon	Produktet er i pulverform og kan derfor støve noe under bruk eller ved uhell.

AVSNITT 13: SLUTTBEHANDLING

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder	
Avfallsgrupper	EAL: *16 05 07 kasserte uorganiske kjemikalier som består av eller inneholder farlige stoffer.

Databladet er utarbeidet med Sensor-chemdoc 8.5h lisensert til Sensor Chemcontrol AS

SIKKERHETSATABLAD

Sonagel D1

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 30.06.2016

EAL: *16 03 03 uorganisk avfall som inneholder farlige stoffer.
EAL: 01 03 08 Annet støv-og pulver avfall.
EAL-kode vurderes av sluttbruker, evt. EAL-kode: 16 01 99 avfall som ikke er spesifisert andre steder.
Angivelse av EAL-koder er kun veiledende. Sjekk alltid avfallskoden med henblikk på den aktuelle tilstand produktet befinner seg i. De endelige avfallsgrupper og koder må bestemmes av sluttbruker basert på den faktiske bruken av produktet.

Emballasje

EAL: 15 01 10 emballasje som inneholder rester av eller forurenset av farlig avfall.
Forurenset emballasje skal behandles som rest-kjemikalier, følg advarslene på faremerking selv etter at emballasjen er tømt. Rester som ikke kan oppbevares for senere bruk eller resirkulering skal leveres til godkjent destruksjonsanlegg. Tom emballasje kan, etter grundig rengjøring, leveres til gjenbruk. Ren/ubrukt emballasje kan leveres til resirkulering/gjenbruk i henhold til lokale forskrifter.

Annen informasjon

For rengjøring av forurenset emballasje anbefales bruk av vann.
Produktet får ikke slippes ut i avløp, vassdrag, grunnvann eller i miljøet.

AVSNITT 14: TRANSPORTOPPLYSNINGER

14.1 FN-nummer N/A

14.2 FN-forsendelsesnavn n/a

14.3 Transportfareklasse(r)

ADR/RID klasse N/A

14.4 Emballasjegruppe N/A

14.5 Miljøfarer n/a

14.6 Særlige forsiktighetsregler ved bruk Farlig ved innånding.

14.7 Bulktransport i henhold til vedlegg II i MARPOL 73/78 og IBC-regelverket N/A

AVSNITT 15: OPPLYSNINGER OM REGELVERK

15.1 Særlige bestemmelser/særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for stoffet eller stoffblandingen

FOR-2012-06-16-622 Forskrift om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP).
KOMMISJONSFORORDNING (EU) 2015/1221 av 24. juli 2015 (ATP7).
Europaparlaments og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og blandinger, om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF, og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006.
KOMMISJONSFORORDNING (EU) 2015/830 av 28. mai 2015 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH).
Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier).
ADR/RID Forskrift om landtransport av farlig gods 2015.
ECHA (European Chemicals Agency) C&L Inventory database.
FOR 2004-06-01 nr 922: Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften).
Avfallsforskriften (miljøverndepartementet) - FOR 2004-06-01 nr 930: Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall.
Ex-ECB databasen.

15.2 Vurdering av kjemikaliesikkerhet

Leverandøren har ikke gjennomført en vurdering av kjemikaliesikkerhet for stoffet eller stoffblandingen.

Annen informasjon

Klassifiseringen av dette produktet er gitt på grunnlag av de foreliggende opplysninger fra leverandøren.

AVSNITT 16: ANDRE OPPLYSNINGER

Relevante fare og risikosestninger for hver ingrediens

H360FD Kan skade forplantningsevnen; kan gi fosterskader.
H315 Irriterer huden.
H318 Gir alvorlig øyeskade.
H330 Dødelig ved innånding.

Henvisninger til viktig litteratur og spesielle datakilder

Sikkerhetsdatablad fra leverandøren.

SIKKERHETSATABLAD

Sonagel D1

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 30.06.2016

Forkortelser i dokumentet	Couplant - et materiale som tjener som et medium for overføring av lydbølger. n/a - Ikke relevant eller kjent informasjon. PBT - Persistent, Bioaccumulative and Toxic. vPvB - Very Persistent and very Bioaccumulative (require special attention under REACH). EAL - Den europeiske avfallslisten.
Første gang utgitt	04.10.2013
Utskriftsdato	02.07.2016
Annen informasjon	Revidert og kvalitetssikret av: Sensor Chemcontrol AS Storgata 30 3611 Kongsberg Norge Tlf: 32 77 06 60 E-post: helpdesk@sensor.as.

--- SIKKERHETSATABLAD i henhold til (EU) direktiv (EC) 1272/2008 og (EU) 2015/830 ---